

A SOÁ UTÁNI ZSIDÓ-KERESZTÉNY KAPCSOLATOK THEOLÓGIAI ASPEKTUSAI [II.] kollokviumi és tanulmányi szakirodalom

Tanegységi ETR-kód: WTHÖ1244

Abbreviatúra: F = fakultatív

A tanegység teljesítésének formája: Az alábbi irodalom ismerte és vizsgán történő referálása. Három [F]-tétel választása nem [F]-tételek kiváltásával lehetséges.

1. ZSIDÓ-KERESZTÉNY KAPCSOLATOK A SOÁ UTÁNI ÚJ ORIENTÁCIÓ JEGYÉBEN

❖ IZRAEL ÉS AZ ÖKUMENÉ

Dabru emet / Az igazat szólni! Zsidó nyilatkozat a keresztényekről és a kereszténységről. In: NYT, 2000. szeptember 10. – Magyar fordítás: in: Kizöldülő olajfa. Hivatalos megnyilatkozások a zsidó-keresztény árbeszédben. (Szerk.: Dobos Károly Dániel – Nagypál Szabolcs.) Budapest: L'Harmattan. 2011. [Továbbiakban: Kizöldülő olajfa.] 136-139.:
http://wesley.hu/sites/default/files/fajlok/dabru_emet_00.09.10._magyarul.pdf

Ortodox rabbinikus nyilatkozat a kereszténységről. In: CJCUC, 2015. december 3. Magyar fordítás:

<http://www.szombat.org/politika/ortodox-rabbinikus-nyilatkozat-a-keresztenysegrol>

❖ A SOÁ UTÁNI ZSIDÓ-KERESZTÉNY KAPCSOLATOK THEOLÓGIAI KONTEXTUSÁHOZ

Caron, Gerald: A másik démonizálása. Mihez kezdünk az Újszövetség antiszemitizmusával? In: Mérleg, (41.) 2005/3. 261-282. = <http://www.artishock.de/merleg/pdf/253ta1.pdf>

Culpepper, R. Alan: Miért fenyegeti a János-evangélium a keresztény-zsidó kapcsolatokat? (In: Overcoming fear between Jews and Christians. American Interfaith Institute. {Ed.: Charlesworth, James H. [et. al.]}. New York: Crossroad Publishing Company. 1992.) = http://www.dialogue.hu/doc/Alan_Culpepper_Janos_evangelium.htm

Fabiny Tamás: A názareti testvér keresése. Zsidó szerzők Jézus-könyvei. In: Credo, (2.) 1996/1-2. 40-45.

http://epa.oszk.hu/02300/02357/00002/pdf/EPA02357_Credo_02_1996_1-2_040-045.pdf

Klenicki, Leon: Zsidó szemmel a kereszténységről. Theológiai Szemle, (ÚF 36.) 1994/3. 130-136, és 1994/4. 190-195.:

http://wesley.hu/sites/default/files/fajlok/theologiai_szemle_1994_2_140ssq_204ssq.pdf

Nagy Antal Mihály: Örök Szövetség. Sárospatak: A Sárospataki Református Kollégium Theológiai Akadémiájának kiadványai. 7. 1997. [2., bővített kiadás.] 355-380.

Schelkle, Karl Hermann: Izrael „önmagára kimondott átká” Máté 27, 23-25 nyomán. In: Egyház és Világ, (2.) 1991/4. (III. 22.) 4-7. = In: Majsai Tamás: Zsidóság, egyházak, teológia (II.)..., 49-58.

Xeravits Géza: Egymásban nyerik el teljességüket. In: Új Ember, 2012. szeptember 30. [F] = <http://ujember.hu/egymasban-nyerik-el-teljesseguket/>

• A Tanak-vitához

Murray, Robert SJ: Szükségünk van-e még az Ószövetségre? In: MÉRLEG, (26.) 1990/2. 169-184. [F] =

http://wesley.hu/sites/default/files/fajlok/murray_szuksegunk_van-e_meg_az_oszovetsgre_merleg_90_2.pdf

➤ *A vita történelmi előzményeihez:*

Nyéki Kálmán, Klemm: Az Ószövetség. In: Uő.: Kereszténység vagy faji vallás? Hitvédelmi tanulmány Rosenberg mítosz-vallásáról . I. [egyetlen kötet]. Budapest: Stephaneum Nyomda. 1937. 107-133.:

http://wesley.hu/sites/default/files/fajlok/klemm_kalman_keresztenyseg_vagy_faji_vallas_1937-split-merge.pdf

Tussay János: Miért tanítjuk az Ószövetséget iskoláinkban? In: Protestáns Szemle, (53.) 1944/8. 209-215.

❖ *A ZSIDÓ-KERESZTÉNY PÁRBESZÉD ÚTJÁN (kronológiai rendben)*

• Dokumentumok (kronológiai rendben)_II.

Emlékezünk: megfontolások a Soáról. (1998.): <http://uj.katolikus.hu/konyvtar.php?h=136> = In: Kizöldülő olajfa, 61-69. [F]

➤ *Kommentárok a nyilatkozatról:*

Kiss György: Az „emlékezünk: Megfontolások a Soáról” címmel 1998. március 12-én kiadott vatikáni nyilatkozatról. In: MÉRLEG, (34.) 1998/1. 80-84.

Mártonffy Marcell: A dokumentum sajtóvisszhangjából. In: MÉRLEG, (34.) 1998/1. 75-79. = <http://www.magyarpaxromana.hu/kiadvanyok/soa/martonffy.htm>

Trutwin, Werner: Vallomás, félhomályban. A Soáról szóló vatikáni nyilatkozat. In: MÉRLEG, (35.) 1999/1. 63-73. [F]

http://www.dialogue.hu/doc/Trutwin_W_Vallomas_felhomalyban.htm

Pápai Bibliikus Bizottság: „A zsidó nép és szent iratai a keresztény Bibliában” (2001.05.27.) [F]:

http://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/pcb_documents/rc_con_cfaith_doc_20020212_popolo-ebraico_hu.html

➤ *A dokumentum hazai recepciójához lásd:*

Kránitz Mihály: Biblia és ökumenizmus. Reflexiók XVI. Benedek pápa Verbum Domini kezdetű apostoli buzdítása nyomán. In: Teológia, 2011/1-2. 30-38/34-36.:

http://szit.katolikus.hu/feltoltes/Teologia_2011_1_2_vagott.pdf

Székely János: A zsidó nép és Szentírása a keresztény Bibliában – a Pápai Bibliikus Bizottság dokumentuma. = <http://www.biblia-tarsulat.hu/docum/zsidonep.htm>

Sacred Obligation /Szent kötelesség. A keresztény hit újragondolása a judaizmussal és a zsidó néppel kapcsolatban. Keresztény Tudóscsoport a Keresztény-Zsidó Kapcsolatokért (USA, 2002. szeptember 1.) In: Kizöldülő olajfa., 140-144.

Az újraelköteleződés ideje. A berlini tizenkét pont: Fölvívás a világ zsidó és keresztény közösségei számára [a seelisbergi tíz pont iránti elköteleződés megerősítése jegyében]. (2009.) A Nemzetközi Zsidó–Keresztény Tanács nyilatkozata. In: Kizöldülő olajfa., 145-150.

Vatikáni dokumentum jelent meg a katolikusok és zsidók közötti párbeszédéről. In: Magyar Kurír, 2015. december 11.: <https://www.magyarkurir.hu/hirek/vatikani-dokumentum-jelent-meg-katolikusok-es-zsidok-kozotti-parbeszedrol>

Egy viszony átalakulásának története: A berlini tizenkét pont háttere. (2009.) A Nemzetközi Zsidó–Keresztény Tanács elemzése. [F] In: Kizöldülő olajfa., 151-171.

A Zsidósággal való Vallási Kapcsolatok Bizottsága „Isten ugyanis nem bánja meg adományait és hívását” c. (2015. december 10-i) dokumentumának angol és német szövegvariánsai:

http://www.vatican.va/roman_curia/pontifical_councils/chrstuni/relations-jews-docs/rc_pc_chrstuni_doc_20151210_ebraismo-nostra-aetate_ge.html

http://www.vatican.va/roman_curia/pontifical_councils/chrstuni/relations-jews-docs/rc_pc_chrstuni_doc_20151210_ebraismo-nostra-aetate_en.html

Ferenc pápa a római zsinagógában: Zsidók és keresztények, mind Isten egyetlen családjához tartozunk! In: Magyar Kurír, 2016. január 17.: <http://www.magyarkurir.hu/hirek/ferenc-papa-romai-zsinagogaban-zsidok-es-keresztények-mind-isten-egyetlen-csaladjahoz-t>

➤ *A dokumentumok teológiájához*

Tatai István: Az Egyház és Izrael, 13-78.

• **A dialógussal kapcsolatos kommentárok, szakirodalom**

Bíró Tamás: Értetek, értelek... de miről beszélsz?? A keresztény-zsidó párbeszéd a kognitív vallástudomány perspektívájából. In: „Vízió és valóság”. A Pázmány Péter Katolikus Egyetemen 2010. október 28–29-én „A dialógus sodrában...” címmel tartott zsidó–keresztény konferencia előadásai. (Szerkesztette: Dobos Károly Dániel és Fodor György.) Budapest: Új Ember – Márton Áron Kiadó. ([Sorozatszám:] Studia Theologica Budapestinensia 35. A PPKE Hittudományi Karának sorozata.) Budapest: Új Ember – Márton Áron Kiadó. [2011.] 51-72.

<http://www.biroth.hu/publications/2012-Biro-PPKE.pdf>

Csáki Rozália: Zsidó–keresztény párbeszéd. In: Korunk, 2003/7. =

<http://epa.oszk.hu/00400/00458/00067/2003honap7cikk355.htm>

Horányi Özséb: A zsidó–keresztény viszony 2001. szeptember 11. után. In: Mérleg: (38.) 2002/4. 441-444.

Richly András: Zsidók és keresztények jövőbeli kapcsolatáról. Mérleg, (38.) 2002/2. 216-220. = http://www.dialogue.hu/doc/Richly_Andras_Lustiger_beszede.htm

• **A Szombat c. folyóirat körkérdése a két 2015-ös (a zsidó orthodox és a vatikáni) „párbeszéd”-nyilatkozatról és jelentőségéről:**

Wildmann János: „Kettős harsonaszó”. (2016. július 11.) =

<http://www.szombat.org/politika/kettos-harsonaszó>

Tatár György: Iván poémái. (2016. július 23.) = <https://www.szombat.org/politika/tatar-gyorgy-ivan-poemai>

Németh Sándor: „Jézus... zsidó patrióta is”. (2016. július 26.) =

<http://www.szombat.org/politika/jezus-zsido-patriota-is>

Bogárdi Szabó István: „Isten nem... vonja vissza ajándékait és ígéreteit”. (2016. augusztus 4.) =

<http://www.szombat.org/politika/isten-nem-vonja-vissza-ajandekait-es-igereteit>

Orosz Gábor Viktor: A protestáns oldal nyilatkozatai is jelentős fordulatot hoztak. (2016.

augusztus 12.) = <http://www.szombat.org/politika/a-protestans-oldal-nyilatkozatai-is-jelentos-fordulatot-hoztak>

Tillmann József: Nemcsak a sivatag terjed. A párbeszédéről folyó párbeszédhez. (2016. október 15.) =

<https://vallasfilozofia.wordpress.com/2016/10/15/tillmann-j-a-nemcsak-a-sivatag-terjed-a-parbeszedrol-folyo-parbeszedhez/>

3. SOÁ ÉS EMLÉKEZET

- Bartók Imre:** Valami az emlékműről. In: Élet és Irodalom, (54.) 2010/19. (= május 14.): http://www.es.hu/bartok_imre;valami_az_emlekmuro;2010-05-16.html
- Gyáni Gábor:** Holokausztemlékezet és identitáskeresés. In: Jelenkor, (58.) 2015/2. 211-216.: <http://www.jelenkor.net/userfiles/archivum/2015-2-teljes.pdf>
- K. Horváth Zsolt:** Az eltűnt emlékezet nyomában. Pierre Nora és a történeti emlékezetkutatás francia látképe: http://www.aetas.hu/1999_3/99-3-9.htm
- Majsai Tamás:** Soá-emlékhely és társadalmi közfigyelem. In: Élet és Irodalom, (48.) 2004/37. (IX. 10.) 8-9. [F] = http://wesley.hu/sites/default/files/fajlok/majsai_tamas_soa-emlekhely_es_tarsadalmi_kozfigyelem_es-04-09-10.pdf
- Nora, Pierre:** Emlékezet és történelem között. A helyek problematikája. In: Aetas, (14.) 1999/3. [F] = http://www.aetas.hu/1999_3/99-3-10.htm
- Novák Attila:** A holokauszt, mint probléma, avagy miért nem része Magyarország a Soá érzelmi térképének? (2008. november 6.) = <http://konzervatorium.hu/cikkeink/3-koezeletpolitika/72-a-holokauszt-mint-problema-avagy-miert-nem-resze-magyarorszag-a-soa-erzueleti-terkepenek>
- Rosenfeld, Alvin H.:** Anne Frank és a holokauszt emlékezet jövője. In: Holokauszt: történelem és emlékezet. (Szerkesztette: Kovács Mónika) Budapest: Hannah Arendt Egyesület – Jaffa Kiadó. 2005. 343-354. [F]

4. MISCELLANEA

- Szenes Sándor:** Befejezetlen múlt. Keresztények és zsidók, sorsok. Beszélgetések. Budapest: Szerzői kiadás. 1986^[1]. [F] (2., bővített kiadás: Budapest: BFI. 1994.)

*

SEGÉDLETEK

KÉZIKÖNYVEK, BIBLIOGRÁFIÁK, EGYÉB TANULMÁNYI QUELLÉK

- A holokauszt és a keresztény világ.** Szembenezés a múlttal és a jövő kihívásaival. Szerkesztette: Carol Rittner, Stephen D. Smith és Irena Steinfeldt. Pécs-Budapest: Egyházfórum-Balassi. 2009. [Alapvető ismereteket közlő OLVASÓKÖNYV. A benne foglaltakat kik-ki a hiányzó ismereteinek pótlására, illetve a már meglévőket kiegészítő, erősítő céllal olvashatja.]
- A holokauszt krónikája.** Budapest: Park Könyvkiadó. Főszerkesztő: Szalay Marianne. 2004.
- A magyarországi Holokauszt bibliográfiája.** I-II. (Szerkesztette: Randolph L. Braham.) Budapest: Park Könyvkiadó, 2010.: <http://mek.oszk.hu/16100/16180/16180.pdf>
- Allerhand, Jacob:** A zsidóság története. Az első szentély pusztulásától a Talmud lezárásáig bibliai bevezetéssel. Budapest: MIOK. (Alef-könyvek). 1987.
- Attias, Jean-Christophe – Benbassa, Esther:** A zsidó kultúra lexikona. Budapest: balassi Kiadó. [2003.]
- Bódi Zsuzsanna – Máté Mihály:** Magyarországi cigány holokauszt / [...] Válogatott bibliográfia / [...]. In: Bódi Zsuzsanna (Szerk.): Soha többé... / [...] Visszaemlékezések a holokausztra. / [...] Budapest: Magyar Néprajzi Társaság. 2000. 112-134. ([Sorozatszím:] Cigány Néprajzi Tanulmányok, 9.) = https://kisebbsgkutato.tk.mta.hu/uploads/files/olvasoszoba/romaszovegtar/Soha_tobbe_cigany_neprajzi_tanulmanyok_8.pdf

Braham, Randolph L.: A népirtás politikája. A Holocaust Magyarországon. Budapest: belváros Könyvkiadó. I-II. 1997[2].

E-editio-k:

<http://mek.oszk.hu/11500/11506/>

I.: <http://mek.oszk.hu/11500/11506/html/4.brahamkotet1.pdf>

- nem korrektúrázott html-verzióban:

<http://mek.oszk.hu/11500/11506/html/4.brahamkotet1.htm>

II.: <http://mek.oszk.hu/11500/11506/html/4.brahamkotet2.pdf>

- nem korrektúrázott html-verzióban:

<http://mek.oszk.hu/11500/11506/html/4.brahamkotet2.htm>

Gonda László: A zsidóság Magyarországon 1526-1945. Budapest: Századvég. 1992.

Johnson, Paul: A zsidók története. Budapest: Európa Könyvkiadó. 2005.

Karsai László: *Holokauszt*. Pannonica Kiadó. [S. l.] 2001.

Prekup Anikó: A zsidóság Közép- és Kelet-Európában a 19-20. században. Debrecen: Csokonai Kiadó. (Történelmi Kézíkönyvtár). 1997.

Purcsi Barna Gyula: A cigánykérdés „gyökeres és végleges megoldása”. Tanulmányok a XX. századi „cigánykérdés” történetéből. (A Porrajmos, a II. világháborús cigány népirtás 60. évfordulójára.) Debrecen: Csokonai Kiadó. 2004.

Romák a magyar történetírásban. Bibliográfia és digitális szövegtár. (Összeállította: Binder Mátyás.)[T.n.a.q.: 2013.] =

https://kisebbsgkutato.tk.mta.hu/uploads/files/ROMAK_A_MAGYAR_TOERTENETIRASBAN_bibliografia.pdf

Untermann, Alan: Zsidó hagyományok lexikona. Budapest: helikon Kiadó. 1999. [Orig.: 1997.]

Zsidó lexikon. Szerkesztette: Újvári Péter. Budapest: Zsidó Lexikon. 1929. [Reprint: 1987.]

Webes elérhetősége: <http://mek.niif.hu/04000/04093/html/index.htm>

Önálló WEB-quellék:

CENTROPA. A magyar zsidóság 20. századi története képekben és személyes történetekben elbeszélve. = <http://www.centropa.org/hu>

Alapítvány a társadalmi emlékezetért: <http://zachor.hu/>

A magyar társadalomtudományok digitális archivuma/Zsidókérdés:

http://mtdportal.extra.hu/Bokk_zsidokerdes.html

A Holokauszt Magyarországon: <http://www.holokausztmagyarorszag.hu>